

**PREVALENCE SURVEY STUDY OF PSYCHOACTIVE DRUG
USE AMONG DRIVERS IN THAILAND**

KANOKPORN WATTAYAKORN

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE IN PHARMACY
(PHARMACY ADMINISTRATION)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2007**

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

การศึกษาความชุกของการใช้ยาที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในคนขับรถในประเทศไทย
(PREVALENCE SURVEY STUDY OF PSYCHOACTIVE DRUG USE AMONG DRIVERS
IN THAILAND)

กนกพร วัฒนยากร 4736941 PYP/A/M
ภ.ม. (บริหารเภสัชกิจ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: อูษา ฉายเกิ้ลัดแก้ว, Ph.D., ไพบุลย์ สุริยะวงศ์ไพศาล, M.D.,
M.Sc.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือเพื่อศึกษาความชุกของการใช้ยาที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในผู้ขับขี่ สถานที่เก็บข้อมูลคือสถานีบริการน้ำมันในประเทศไทย 5 จังหวัด โดยทำการสุ่มจากแต่ละภาค ในระหว่างเดือนธันวาคม 2548 ถึงเดือนพฤษภาคม นอกจากนี้ยังเก็บข้อมูลที่สถานีขนส่ง เพื่อให้ครอบคลุมผู้ขับขี่รถเชิงพาณิชย์ และเก็บข้อมูลที่จุดตรวจในเวลากลางคืนหลังสถานีบริการน้ำมันปิด เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสังเกต การตรวจลมหายใจ และการเก็บปัสสาวะ ผู้ขับขี่ที่เข้าร่วมในโครงการ 1,635 คนโดยคิดเป็นร้อยละ 57 ทำการตรวจปัสสาวะด้วยวิธี gas chromatography/mass spectrometry (GC/MS) จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 85) อายุเฉลี่ย 37 ปีและเป็นผู้ขับขี่ทั่วไปมากกว่าร้อยละ 71 ความชุกของยาที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในปัสสาวะของผู้ขับขี่ทั้งหมดคือร้อยละ 7 โดยมีความชุกของการใช้ยาผิดกฎหมาย คือ ร้อยละ 4 ซึ่งมากกว่าการใช้ยาทางเวชปฏิบัติที่มีความชุกเพียงร้อยละ 3 โดยยาทางเวชปฏิบัติที่ผู้ขับขี่ใช้มากที่สุดคือยาลดน้ำมูก (chlorpheniramine) ยาผิดกฎหมายที่ผู้ขับขี่ใช้มากที่สุดคือ ยาบ้า และพบว่าเพียง 7 คน (ร้อยละ 3.6) มีการใช้ยามากกว่า 1 ชนิด นอกจากนี้ยังพบผู้ขับขี่ที่ตรวจพบว่ามีแอลกอฮอล์ในลมหายใจทั้งหมดร้อยละ 5.5 และ พบว่าร้อยละ 2 ที่เกินตามที่กฎหมายกำหนด (50มก%) และพบว่ามีการใช้สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทในเวลากลางคืนมากกว่าตอนกลางวัน และผู้ขับขี่เชิงพาณิชย์มีการใช้ยาผิดกฎหมาย เช่น ยาบ้า และกระท่อมมากกว่าผู้ขับขี่ทั่วไป โดยยาทางเวชปฏิบัติส่วนใหญ่แหล่งที่ได้มาของยาคือแพทย์ และผู้ขับขี่ส่วนใหญ่ทราบถึงผลข้างเคียงของยาร้อยละ 77.5 และไม่ขับขี่หลังรับประทานยาร้อยละ 65.5 โดยพบว่าผู้ขับขี่ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการตรวจพบยา คือ ผู้ขับขี่เชิงพาณิชย์ และผู้ขับขี่ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร เช่น การสวมหมวกนิรภัยและการใช้เข็มขัดนิรภัย ดังนั้นจึงควรมีการผลักดันนโยบายเพื่อควบคุมผู้ขับขี่ในกลุ่มดังกล่าวให้มากขึ้น

110 หน้า

PREVALENCE SURVEY STUDY OF PSYCHOACTIVE DRUG USE AMONG DRIVERS IN THAILAND**KANOKPORN WATTAYAKORN 4736941 PYPA/M****M.Sc. in Pharm. (PHARMACY ADMINISTRATION)****THESIS ADVISORS: USA CHAIKLEDKAEW, Ph.D., PAIBUL SURIYAWONGPAISAL, M.D., M.Sc.****ABSTRACT**

The objective of this cross-sectional study was to determine the prevalence of psychoactive drug use among drivers. A survey study was performed at randomly chosen gas stations in five administrative regions of Thailand between December 2005 and May 2006. Sampling at bus and truck terminals was added to ensure sufficient number of samples of commercial drivers which were rarely available at the gas stations. A checkpoint was set up by the police in each of the four directions of Bangkok highways to recruit drivers during late night beyond service-hour of the gas station. Data collection was undertaken using a structured questionnaire, a direct-observation check list and alcohol breathalyzers on 1,635 commercial and non-commercial drivers on voluntary basis with a response rate of 57%. Urine samples were also obtained for drug tests using gas chromatography/mass spectrometry (GC/MS)

The majority of participants were male (85%), with a mean age of 38 years. More than 71% of participants were non-commercial drivers. Among 1,635 urine samples for drug analysis, psychoactive drug were present in 114 (7 %). The prevalence of illicit drug use was 4% which was higher than that of medicinal drug use (3%). The most frequently detected medicinal drugs were chlorpheniramine. Most frequently detected illegal drugs were amphetamines. Multiple drug use was detected in 3.6% of drivers with psychoactive drug use. The proportion of drivers who tested positive for alcohol was 5.5% and those with breath alcohol concentration level greater than the legal limit (>50 mg/dl) was 2%. The prevalence of drivers having amphetamine in their urine was sharply increased at night. Commercial drivers used amphetamines and mitragynines (kratom) more than non-commercial drivers. A major source of drugs was doctors. Most drivers (77.5%) knew about the side effects and did not drive after taking these drugs (65.5%).

This study demonstrated that commercial drivers and drivers without protective gear were associated with psychoactive drug use. Policy efforts should be focused on these high-risk groups.

KEY WORDS: PSYCHOACTIVE DRUG/ PREVALENCE/ ACCIDENT/ ILLICIT DRUG/ MEDICINAL DRUG /DRIVER**110 P.**